UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Ivdiciis Titvlvs I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

DECRETALIUM EPI-STOLARUM GREGORII

LIBER SECUNDUS.

DE IUDICIIS TITULUS I.

CAPITULUM PRIMUM.

Contumax in non comparendo, vel non reſpondendo excommunicari poteſt: beneficio autem privari non debet. hoc dicit. Abbas Sicul.

Ex Concilio Africano *a*.

DE *b* Quodvultdeo Centurienſi Epiſcopo, *c* quem cùm adverſarius ipſius *d* eum petiiſſet ad concilium introduci *e*, interrogatus, an cum eo vellet experiri, primò id promiſerat, & altera die reſpondit, hoc ſibi non placere, atque diſceſſit.

Placuit ut nullus *f* eidem communicet, donec *g* ſatiſfactione præmiſſa fuerit abſolutus. Nam adimi ſibi epiſcopatum ante cauſæ ejus exitum nulli poteſt de jure videri.

CAP. II.

Laici eccleſiaſtica negotia tractare non debent, ſed prælatorum judicio diſponuntur. hoc dicit. Abbas.

Ex ſynodo Eugenii Papæ *h*.

DEcernimus, ut laici eccleſiaſtica *i* tractare negotia non præſumant. *k* Sed Epiſcopi, Abbates, *l* Archiepiſcopi & alii eccleſiarum prælati de negotiis eccleſiaſticis (maximè de illis, quæ ſpiritualia eſſe noſcuntur) laicorum judicio non diſponant. Nec propter eorum prohibitionem, eccleſiaſticam dimittant juſtitiam exercere.

CAP. III.

Cauſa juris patronatus ſpectat ad judicium eccleſiæ. h. d. ſpecificè & ad literam.

Alexander III. *illuſtri* m *Regi Anglorum.*

QVanto *n* divina gratia: & infrà. Cauſa verò juris patronatus ita conjuncta eſt, & connexa ſpiritualibus cauſis, quòd non niſi eccleſiaſtico judicio valeat definiri.

CAP. IV.

Clericum convictum vel confeſſum de crimine coram judice ſeculari, ex eo non punit Epiſcopus: ſed coram ſe convictum vel confeſſum, punit pœna debita: niſi cum illo diſpenſet, quod poteſt in adulterio & minoribus: depoſitum verò non ſtatim tradit curiæ ſeculari. h. d. uſq. ad fi. Abbas Siculus.

Idem *Salernitano Archiepiſcopo.*

ET ſi clerici coram *o* ſeculari judice convicti fuerint vel confeſſi de crimine, non ſunt propter hoc à ſuo Epiſcopo aliquatenus condemnandi. Sicut ... ſententia à non ſuo judice lata non tenet, & ita fa... feſſio coram ipſo. Si verò coram Epiſcopo de cri... in jure cōfeſſi ſunt, ſeu legitima probatione convi... modo ſint talia crimina propter quæ ſuſpendi debe... deponi, non immeritò ſuſpendendi ſunt à ſuis ordi... vel ab altaris miniſterio perpetuò removendi.

Summatus eſt iſte §. ſuprà in prin. c. tamen qua ... ſeparatam & notabilem, ideò dic aliter: In adulte... bus poteſt cum clericis peracta pœnitentia Epiſcopus ... poſitum autem pro ſuis exceſſibus non tradit indiff... lari. h. d. Abbas Sicul.

De adulteriis *a* verò & aliis criminibus, quæ ... nora, poteſt Epiſcopus cum clericis poſt peracta ... tentiam diſpenſare. Sed non debet quemlibet ... tum pro ſuis exceſſibus (cùm ſuo ſit functus offi... duplici debeat ipſum contritione conterere) judi... re ſeculari.

CAP. V.

Vaſallus coram domino feudi conveniendus eſt, etiam ... nus feudi ſit eccleſiaſtica perſona, dummodo ibi alter ... ſtitiam conſequi: aliàs loci ordinarius poteſt adiri ... eſt caſus not.

Idem. *b*

CÆterùm *c* quia in eos, quos ab eccleſia ... ſtat poſſeſſiones tenere in feudum, ... rum excommunicationis ſeu interdicti ſententia ... gatur. Nos id diſtrictius inhibemus. Qua... fuerint ſuper his in tua præſentia juſtitiam ...

CAP. VI.

Nomen actionis in libello exprimere pars non ... factum ita clarè proponere, ut ex eo jus agendi ... quo ad intellectum. Abbas.

Idem *Exonen. Epiſcopo, &* d *capitulo Londonen.*

DIlecti filii prior & clerici de Guiſeburn... Eboracen. Archiepiſcopum Apoſt. ſed. ... querimoniam tranſmiſerunt: & infrà. ... tentius, ne ita ſubtiliter, ſicut à multis ... modi actio intentetur inquiratis, ſed ſimpliciter ... factum ipſum, & rei veritatem, ſecundùm ... nonum & ſanctorum Patrum inſtituta, ... retis.

---

a *Cap. 54. Refert Burch. lib. 2. decret. cap. 181. & Ivo p. 5. c. 297.* b *cap. 1. eod. tit. in 1. compil.* c *quoniam & rectius.* d *ſe.* e *Hinc videtur inferri quòd ad valorem citationis oportet quòd fiat auctoritate judicis ad inſtantiam partis, l. ad peremptorium. & ibi Bart. D. eod. tit.* f *Quodvultdeo.* g *cauſa ejus qualem potuerit terminum ſumat.* h *Eugenii III. in ſynod. Remenſi c. 4.* i *cap. 2. eod. tit. in 1. compilat.* k *Et.* l *Archidiaconi in 1. compil.* m *Illuſtriſſimo.* n *C. 5. eod. tit. in 1. compil. & poſt conc. Lat. ſub Alex. 3. p. 47. tit. de jur. patron.* o *C. 6. eod. tit. in 1. compil. poſt Conc. Later. p. 26. c. 4.*

a *Bernhard. Dias in proc. crimin.* b *in ...* *E. 1. eidem Salernitano Archiepiſc.* c ... d *In antiquis, & Decano London.* e *al. Guiſeburn.*

CAP. VII.

Excommunicatus in judicio, niſi tanquam reus ſtare non poteſt.

Idem *Paduano Epiſcopo.*

INtelleximus: [1 & ℨ.] Quia poſtulaſti à nobis utrum excommunicatus in judicio ſtare poſſit. Reſpondemus, quòd conveniri poteſt: & debet per alium reſpondere in judicio. Ne videatur de ſua malitia commodum reportare. *a*

[1 *Ex literis tuis, quòd cùm filia cujuſdam nobilis viri parochiani tui, cum quodam viro matrimonium contraxiſſet, comperimus illa quòd idem vir pro nece bo. me. Vincentini Epiſcopi vinculo tenebatur excommunicationis aſtrictus, in tua propoſuiſt præſentia quæſtionem. Unde.*]

CAP. VIII.

Clericus de omni crimine debet coram eccleſiaſtico judice conveniri, nec valet conſuetudo contraria.

Lucius III. *Strigon. Archiepiſcopo.* b

CLerici: [1 & ℨ.] Cùm Imperator *c* dicat quòd leges non dedignantur ſacros canones imitari, in quibus generaliter traditur, ut de omni crimine clericus debeat coram eccleſiaſtico judice conveniri. Non debet in hac parte canonibus ex aliqua conſuetudine præjudicium generari.

[1 *Viri maximè in criminalibus cauſis in nullo caſu poſſunt ab alio quàm ab eccleſiaſtico judice condemnari, etiam ſi conſuetudo regia habeat ut fures à judicibus ſecularibus judicentur.*]

CAP. IX.

Judex ex officio providere debet, ut debitæ ſolennitates ſerventur in judicio, quibus omiſſis judicium redditur fruſtratorium. h. d. Abbas Siculus.

Clemens III.

CAuſam, quæ *d* vertitur inter fratres *e* Dulmen. monaſterii, & monachos ſancti *f* Albani: [& infrà.] Provideas inter cætera, ut fratres Dulmen. monaſterii, cum auctoritate & aſſenſu Epiſcopi ſui ingrediantur negotium. Ne ſi fratres ſancti Albani obtineant, Epiſcopus idem Abbatem monaſterii ſe proponens, litem ſopitam valeat ſuſcitare.

CAP. X.

Clericus depoſitus incorrigibilis excommunicandus eſt, & ſucceſſive anathematizandus: & ſi ſic non reſipuerit, per judicem ſecularem comprimendus eſt. hoc dicit. Abbas Siculus.

Cæleſtinus III. *g*

CVm non ab homine: *h* & infrà. A nobis fuit ex parte tua quæſitum, utrum liceat regi vel alicui ſeculari perſonæ judicare clericos cujuſcunque ordinis, ſive in furto, ſive in homicidio, vel perjurio, ſeu quibuſcunque fuerint criminibus deprehenſi. Conſultationi tuæ taliter reſpondeo, quòd ſi clericus in quocunque ordine conſtitutus, in furto, vel homicidio, vel perjurio, ſeu alio *i* crimine fuerit deprehenſus legitimè, atque convictus, ab eccleſiaſtico judice deponendus eſt. Qui ſi depoſitus incorrigibilis fuerit, excommunicari debet: deinde contumacia creſcente anathematis mucrone feriri: poſtmodum verò ſi in profundum malorum veniens *k* contempſerit, quum eccleſia non habeat ultra quid faciat, ne poſſit eſſe ultrà perditio plurimorum, per ſecularem comprimendus eſt poteſtatem, ita quòd ei deputetur exilium *a*, vel alia legitima pœna inferatur. *b*

CAP. XI.

Per reſcriptum impetratum contra violentum, convenitur qui ſcienter ſuccedit in vitium. h. d. ſecundùm communem modum, qui mihi placet. Pannorm.

Idem *Vvinton. Epiſc. & Abb. S. Albani.*

QVia V. qui violenter *c* dicebatur eccleſiam P. clerici occupaſſe, defunctus eſt ut accepimus, & R. eam poſtmodum eſt ingreſſus. Præcipimus ut ſecundùm formam priorum literarum inter ipſos R. & P. ſub eisdem judicibus mediante ratione, ſicut inter eundem P. & præfatum V. ſi viveret, negotium terminetur.

CAP. XII.

Solus Papa cognoſcit de dubiis privilegiorum Apoſtolicæ ſedis, & non inferior.

Innocentius III. *Sergii. & S. Georgii Abbatibus.* d

CVm veniſſent: *e* & infrà. Cùm ſuper privilegiis ſedis Apoſtolicæ cauſa vertatur, nolumus de ipſis per alios judicari.

CAP. XIII.

Judex eccleſiaſticus poteſt per viam denuntiationis Evangelicæ, ſeu judicialis, procedere contra quemlibet peccatorem, etiam laicum: maximè ratione perjurii, vel pacis fractæ.

Idem *prælatis* f *per Franciam conſtitutis.*

NOvit ille, *g* qui nihil ignorat: [1 & ℨ.] Non putet aliquis, quòd juriſdictionem illuſtris Regis Francorum perturbare, aut minuere intendamus, cùm ipſe juriſdictionem noſtram nec velit, nec debeat impedire. Sed cùm Dominus dicat in Evangelio: Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipſum ſolum: ſi te audierit, lucratus eris fratrem tuum: ſi te non audierit, adhibe tecum unum vel duos, ut in ore duorum vel trium teſtium ſtet omne verbum: quòd ſi non audierit, dic eccleſiæ: ſi autem eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus. Et Rex Angliæ ſit paratus ſufficienter oſtendere, quòd Rex Francorum peccat in ipſum, & ipſe circa eum in correptione proceſſit ſecundùm regulam Evangelicam, & tandem quia nullo modo profecit, dixit eccleſiæ: quomodo nos qui ſumus ad regimen univerſalis eccleſiæ ſuperna diſpoſitione vocati, mandatum divinum poſſumus non exaudire, ut non procedamus ſecundùm formam ipſius? niſi forſitan ipſe coram nobis, aut legato noſtro ſufficientem in contrarium rationem oſtendat. Non enim intendimus judicare de feudo, cujus ad ipſum ſpectat judicium, niſi fortè juri communi per ſpeciale privilegium, vel contrariam conſuetudinem aliquid ſit detractum: ſed decernere de peccato, cujus ad nos pertinet ſine dubitatione cenſura, quam in quemlibet exercere poſſumus & debemus. Non igitur injurioſum ſibi debet regia dignitas reputare, ſi ſuper hoc Apoſtolico judicio ſe committat, cùm *h* Valentinianus inclytus Imperator ſuffraganeis Mediolanen. eccleſiæ dixiſſe legatur: talem in pontificali ſede conſtituere procuretis, cui & nos, qui gubernamus imperium, ſincerè noſtra capita ſubmittamus, & ejus monita (cùm tanquam homines deliquerimus) ſuſcipiamus neceſſariò velut medicamenta curantis. Nec ſic *i* illud humillimum

---

a *Vide l. cum in. §. ſi quis. de tranſact. & l. is cui. de ſervitut.* b *al. Alexand. III. abbati de Eveshan.* c *Cap. 8. eod. tit. in 1. compil. Ivo part. 6. c. 427. & p. 16. c. 130. Iul. Clar. pract. crim. quæſt. 136.* d *Cap. 1. eod. tit. in 2. compilat.* e *Dimolenſ.* f *Albini.* g *Clemens III.* h *Eſt autem pars cap. cùm non ab homine. ℨ. de ſententia excommu. Ca. 3. eod. tit. in 2. compil. vide Covarruviam in cap. alma mater. part. 2. elect. 68. num. 8. & Bernard. Dias de Luco in pract. crim. cap. 131. & ſequent.* i *aliquo.* k *veniens hac omnia cont.*

a *Quòd ei deputetur pœna exilii.* b *Ita in omnibus manuſcriptis. al. feriatur. al. inſtigatur.* c *Cap. 4. eod. tit. in 2. comp. unde ſumenda inſcriptio.* d *Rectè additur in 3. compila. & Cantori Andegavenſi.* e *Cap. 2. eod. tit. in 3. compil.* f *Archiepiſcopis & Epiſcopis.* g *Cap. 3. eod. tit. in 3. compil. vide Iac. Lupera de conſed. prin. memb. 1.* h *63. diſt. Valentinianus. Hoc narrat Caſſiod. in Hiſt. trip. lib. 7. c. 8.* i *ſic, deeſt.*

omittamus, quod Theodoſius ſtatuit Imperator *a*: & Carolus innovavit, de cujus genere Rex ipſe noſcitur deſcendiſſe: quicunque videlicet litem habens, ſive petitor fuerit, ſive reus, ſive in initio litis, vel decurſis temporum curriculis, ſive cùm negotium peroratur, ſive cùm jam cœperit promi ſententia, ſi judicium elegerit ſacroſanctæ ſedis Antiſtitis, illicò ſine aliqua dubitatione (etiam ſi pars alia refragetur) ad Epiſcoporum judicium cum ſermone litigantium dirigatur. Cùm enim non humanæ conſtitutioni, ſed divinæ potius innitamur, quia poteſtas noſtra non eſt ex homine, ſed ex Deo, nullus qui ſit ſanæ mentis, ignorat quin ad officium noſtrum ſpectet de quocunque mortali peccato *b* corripere quemlibet Chriſtianum: & ſi correctionem contempſerit, per diſtrictionem eccleſiaſticam coërcere. * Sed forſitan dicetur quòd aliter cum Regibus, & aliter cum aliis eſt agendum. Cæterùm ſcriptum novimus in lege divina *c*: Ita magnum judicabis ut parvum, nec erit apud te acceptio *d* perſonarum: [2 *& infrà.*] Licet autem hoc modo procedere valeamus ſuper quolibet criminali peccato, ut peccatorem revocemus à vitio ad virtutem, ab *e* errore ad veritatem, præcipuè cùm contra pacem peccatur, quæ eſt vinculum charitatis: poſtremò cùm inter Reges ipſos reformata fuerint pacis fœdera, & utrinque præſtito proprio *f* juramento firmata: quæ tamen uſque ad tempus prætaxatum ſervata non fuerint: nunquid non poterimus de juramenti religione cognoſcere, quod ad judicium eccleſiæ non eſt dubium pertinere, ut rupta pacis fœdera reformentur? Ne ergo tantam diſcordiam videamur ſub diſſimulatione fovere, prædicto legato dedimus in præceptis, ut (niſi Rex ipſe vel ſolidam pacem cum prædicto Rege reformet, vel ſaltem humiliter patiatur, ut idem Abbas & Archiepiſcopus Bituricen. de plano cognoſcant, utrum juſta ſit querimonia, quam contra eum proponit coram eccleſia Rex Anglorum, vel ejus exceptio ſit legitima, quam contra eum per ſuas nobis literas duxit exprimendam) juxta formam ſibi datam à nobis procedere *g* non omittat.

[1 *Qui ſcrutator cordium eſt, ac conſcius ſecretorum, quòd chariſſimum in Chriſto fi. n. Philippum Regem Francorum illuſtrem de corde puro & conſcientia bona, & fide non ficta diligimus, & ad honorem & profectum & incrementum ipſius efficaciter aſpiramus, exaltationem regni Francorum, ſublimationem Apoſtolic. ſed. reputantes, cùm hoc regnum benedictum à Deo ſemper in ipſius devotione permanſerit, & ab ejus devotione nullo unquam, ſicut credimus, tempore ſit diſceſſurum: quia licet interdum hinc inde fiant immiſſiones per Angelos malos, nos tamen qui Sathanæ non ignoramus aſtutias, circumventiones ipſius ſtudebimus evitare, credentes quòd idem Rex illius ſeduci fallaciis non ſe permittet.*]

* *Quòd enim debeamus corripere & poſſimus, ex utriuſque patet pagina Teſtamenti. Cùm clamet Dominus per Prophetam: Clama, ne ceſſes, quaſi tuba exalta vocem tuam, & annuncia populo meo ſcelera eorum: & ſubjungat ibidem: Niſi annunciaveris impio impietatem ſuam, ipſe in iniquitate, quam operatus eſt, morietur: ſanguinem autem ejus de manu tua requiram. Apoſtolus quoque nos monet corripere inquietos: & alibi dicit idem: Argue, obſecra, increpa in omni patientia & doctrina. Quòd autem poſſimus & debeamus coërcere, patet ex eo quòd dicit Dominus ad Prophetam qui fuit de ſacerdotibus Anathot: Ecce conſtitui te ſuper gentes & regna, ut evellas & deſtruas, & diſſipes, & ædifices, & plantes. Conſtat verò quòd evellendum, deſtruendum & diſſipandum eſt omne mortale peccatum. Præterea cùm Dominus claves regni cœlorum B. Petro Apoſtolo tradidit, dixit ei: Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſol. & in cælis. Verùm nullus dubitat quin omnis mortaliter peccans apud Deum ſit ligatus. Si ergo Petrus divinum judicium imitetur, ligare debet eos [illegible] ligatos conſtat in cælis.*

[2 *Quam B. Iacobus intervenire teſtatur. Si dives [illegible] indutus eſt veſte præclara: Tu ſede hic bene: pauperi vero dicitis: Tu ſta illic, aut ſede ſub ſcabello pedum meorum.*]

Ideoque univerſis vobis per Apoſtolicam ſedem mandamus, & in virtute obedientiæ præcipimus quatenus poſtquam idem Abbas per hoc mandatum fuerit Apoſtolicum executus, ſententiam [illegible] noſtram verius, recipiatis humiliter, & faciatis ab aliis [illegible] pro certo ſcituri, quòd ſi ſecus egeritis, inobedientiam veſtram [illegible] viter puniemus.

CAP. XIV.

Principalis perſona per ſe non per advocatum debet factum proponere in judicio, niſi ſit indiſcreta.

Idem *Epiſcopo Helienſi.*

PAſtoralis: [*a & infrà.*] Statuimus [illegible] principales perſonæ non per advocatos, ſed per ipſas factum *b* proponant. Niſi fortè ſint [illegible] ſcretæ, ut earum defectus de judicis licentia per [illegible] ſuppleatur.

CAP. XV.

Si actio & intentio ſunt ineptæ, vel ſola intentio, debet reus abſolvi ab inſtantia judicii: iterum tamen actor audietur, ſi [illegible] gerit. h. d. quo ad intellectum.

Idem *Nobili viro Matthæo de c Riparia.*

EXaminata *d* causa, quæ vertitur inter te & [illegible] Campaniæ: [1 *& infrà.*] Actionem, quam [illegible] jure patronatus ejuſdem eccleſiæ contra præfatos [illegible] intentabas, incongruentem cognovimus & ineptam. Quia cùm teſtes induxeris ad probandum quòd [illegible] præfatus A. vicedominus eccleſiam eandem tanquam ſequeſtratam accepit, tu jus patronatus ipſius eccleſiæ [illegible] ſidebas: profectò nec rei vindicationem intentare [illegible] ipſius reſtitutionem poteras poſtulare. Unde [illegible] nem tuam in hac parte pronunciavimus non tenere, abſolventes eoſdem milites ab eadem. Ita tamen quòd ſi congruentem & aptam intentare volueris actionem, reſpondere tibi nihilominus teneantur.

[1 *Super eccleſia S. Angeli de Caſu parata aſſiſe [illegible] bus & atteſtationibus intellectis, inſpectis inſtrumentis & [illegible] nibus indagatis, perpendimus evidenter, quòd arbitrium [illegible] tra te vicedominus Sabin. dicebatur ſuper eadem [illegible] gaſſe, contra formam juris, & compromiſſum [illegible] Verùm non obſtante confirmatione fe. me. C. Pp. p. n. [illegible] rat illud, ſicut providè latum fuerat, & ab utraque parte [illegible] decrevimus ipſum irritum & inane.*]

CAP. XVI.

Præceptores templi pro domibus ſuis agere & defendere poſſunt, nec obſtat eis religio, vel quòd ignota ſit eorum origo.

Idem *Magiſtro & fratribus militiæ templi in [illegible] conſtitutis.*

CVm deputati: *& infrà.* Accepimus, quòd [illegible] tam ſeculares, quàm eccleſiaſtici judices, [illegible] habetis in domibus veſtris præceptores in cauſis ad [illegible] ſequendam ſuam juſtitiam non admittunt, [illegible] licitum non ſit eis ſuper litigioſis negotiis [illegible]

a In C. Theodoſian. lib. 6. titul. 1. l. quotiens. & refert Grat. in can. quicunque. 11. q. 1. b corrigere. c Deuter. 8. d l. hos accuſare. de accuſ. l. in multis. de ſtat. hom. e Hæc verba, ab errore ad veritatem, in manuſcript. deſunt. f Vox proprio deeſt in antiquis. g Vid. l. quidem. C. de accuſ. & l. divus. ff. de cuſtod. & exhib. reor.

a Require ſuprà, de offic. & po. jud. deleg. b [illegible] ſuum. c Roma. alit. Rivaria. d Cap. 3. in 2. [illegible] de confirmat. utili vel inutil. e Campaniæ. f [illegible] precum. C. de lib. cauſa. & l. item apud Labeonem. §. [illegible] de injur.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſere, qui pacificis decreverunt ſtudiis inhærere, illud allegantes in repulſione eorum quod eorum ipſis generatio non eſt nota: qui undecunque venerint gratia divina vocati, dum laudabiliter exequantur officium ſui ordinis, ex ſuperabundanti requiritur ſuæ notio nationis. Ne quis igitur in proſecutione cauſarum præceptores eosdem ab agendo vel reſpondendo occaſione hujuſmodi repellat, *a* auctoritate præſentium inhibemus.

CAP. XVII.

Prælati debent laicis de clericis appellatione fruſtratoria non obſtante juſtitiam facere: ad ſeculare tamen forum clerici à laicis trahi non debent, etiam data ipſorum prælatorum negligentia.

Idem *Vercellen. Epiſcopo, & Abbati de Tolero.*

QUaliter & quando: & infrà. Præcipiatis ex parte noſtra prælatis, ut laicis de clericis conquerentibus plenam *b* faciant juſtitiam exhiberi. Non obſtantibus appellationibus fruſtratoriis, quas in eorum gravamine clerici frequenter opponunt. Ne pro *c* defectu juſtitiæ clerici trahantur à laicis ad judicium ſeculare: quod omnimodis fieri prohibemus.

CAP. XVIII.

Iudex habens ut privatus penè conſimilem cauſam, quam habet ut judex, à judicando removetur. h.d.

Idem. *d*

CAuſam, *e* quæ inter Abbatem & conventum Vindon. & Archidiaconum Carnoten. ſuper quibusdam procuratoribus vertitur, vobis & Archidiacono Pariſien. meminimus commiſiſſe: [1 & ſ.] Quia verò cùm eundem Archidiaconum ſimilis penè cauſa contingat, nimis favorabilis parti alteri videretur *f*, nos te fili decane loco ipſius Archidiaconi ſurrogantes, mandamus, quatenus (non obſtantibus prioribus literis) in cauſa ratione prævia *g* procedatis.

[1 *Dictis verò Abbas & conventus nolentes parti alteri reſpondere, niſi vos primò conſulerent ſecundùm privilegia Rom. Pontificum indulta monaſterio eorundem dil. fi. ab. ejuſdem monaſterii monachum, propter hoc ad ſed. Apo. tranſmiſerunt, nihilominus ſupplicantes, quatenus te fili decane loco Pariſien. Archidiaconi ſubrogare ad defenſionem ipſius negotii dignaremur.*]

CAP. XIX.

Si judices de principali & exceptionibus præjudicialibus ſimul cognoſcant, vel ſuper principali lite non conteſtata teſtes recipiunt, licite ab eis appellatur.

Honorius III. *Archiepiſcopo* h *Remenſi, & Decano* i *Bremenſi Colon. diœceſis.*

EXhibita nobis R. Virdunen. electi petitio, declaravit, quòd cùm ſuper facto electionis ſuæ, H. Archid. ac quorundam canon. Virdunen. *k* adverſariorum ſuorum procuratores ad noſtram audientiam *l* acceſſiſſent, Pariſien. Epiſcopo & conjudicibus ſuis ſub certa forma literas noſtras direximus inter alia continentes, ut vocatis, qui forent evocandi ſuper propoſitis & aliis negotium contingentibus inquirerent veritatem: [1 & infrà.] Cum autem idem electus, quibusdam ex his, qui contra eum agebant, conſpirationem, & quibusdam excommunicationem in modum exceptionis objiceret, ſe id offerens probaturum, præfati judices interlocuti fuerant, quòd de his & principali negotio ſimul inquirerent: nolentes, quaſi non judices, ſed inquiſitores exiſterent, ſuper dictis exceptionibus ipſius electi probationes admittere: ſed pervertendo juris ordinem, de præmiſſis exceptionibus & principali pariter per ſe inquirere intendentes, & procedentes etiam ad receptionem teſtium lite nondum ſuper eodem negotio conteſtata: quare præfatus electus noſtram audientiam appellavit: [2 *& infrà.*] Quia verò non in modum inquiſitionis, ſed commiſſionis negotium extitit delegatum: mandamus, quatenus ſi ex dictis gravaminibus vel aliquo ipſorum appellatum conſtiterit, revocato in irritum quicquid poſt appellationem hujuſmodi inveneritis adtentatum, in cauſa ipſa juxta priorum continentiam literarum ratione prævia procedatis.

[1 *Et teſtes quos nominari contingeret juxta conſuetam eccleſiæ formam, ad teſtimonium compellendo & præfigendo partibus terminum competentem, quo per ſe vel per procuratores idoneos noſtro ſe conſpectui præſentarent, juſtam ſententiam receptura: partibus ergo citatis non fuit proceſſum in aliquo prima die. Cumq; decem de parte adverſa ſecundo termino comparerent, & fuiſſent, ſi electioni ſe opponerent, jure requiſiti, ſeptem eorum reſpondere nolentibus, ad agendum tres ſe reſidui obtulerunt.*]

[2 *Humiliter ſupplicans ut cùm literæ ad ipſos judices obtentæ, non inquiſitionem, ſed commiſſionem ſapiant, prout apparet ex continentia earundem, quod ab ipſis factum eſt poſt app. ipſius revocare in irritum & cauſam aliis committere dignaremur.*]

CAP. XX.

Lapſu triennii non obſtante, poteſt delegatus in cauſa ſibi commiſſa procedere.

Idem *magiſtro Tancredo canonico Bononien.*

VEnerabilis frater noſter Archiepiſcopus Ravennas propoſuit coram nobis, quòd cùm deciſio cauſæ, quæ inter ipſum & communitatem Cerviæ ſuper jurisdictione civitatis Cerviæ, & quibusdam aliis articulis vertitur, ſit per ſubterfugia & cavillationes eorum per triennium prorogata: dicti Cervien. adſerentes inſtantiam judicii per decurſum triennii periiſſe, reſpondere ſub tuo examine recuſaverunt: [1 *& infrà.*] Mandamus, quatenus exceptione hujuſmodi non obſtante, in negotio iſto procedas juxta traditam tibi formam. *a*

[1 *Conſuetis tergiverſationibus proceſſum impedientes dictæ cauſæ. Nolentes igitur ut ejuſdem cauſæ deciſio ulterius prorogetur præſentium tibi auctoritate.*]

CAP. XXI.

Actor obtinens in poſſeſſorio coram judice rei, non tenetur coram eo judice ſuper proprietate reſpondere, ſi eſt prorſus alterius fori. h.d. Et eſt caſus notabilis.

Idem *Epiſcopo* b *& magiſtris T. & B. Praten. Bononiæ commorantibus.*

SIgnificaverunt nobis olim, Abbas & conventus ſanctæ Mariæ de Florentia, quòd Florentina poteſtas pro eis contra communitatem caſtri de Signa. ſuper poſſeſſione vel quaſi juris ibidem eligendi rectorem (quod ad ſe pertinere dicebant) difinitivam ſententiam promulgavit. Sed poſtmodum Abbatem & conventum præfatos ipſa poteſtas coëgit communitati prædictæ ſuper proprietate vel quaſi memorati juris in ſeculari judicio reſpondere. Vnde vobis injunximus, ut ſi ita eſſet, cogeretis communitatem *c* eandem electum à monachis in rectorem admittere, audituri poſtea, quæ partes ſuper proprietate vel quaſi prædicti juris ducerent proponenda: [1 *& infrà.*] Verùm pars altera inter alia excipiendo propoſuit, ſe tunc reſpondere coram vobis de jure non teneri, cùm tempus propter vindemias exiſteret feriatum: reſpondente ſyndico monaſterii hoc

a *al. auctoritate præſentium inhibemus.* b *plenariam.* c *Conc. Carthag. III. c. 9. & concil. Tolet. III. c. 13.* d *In aliquot antiquis, idem Pariſienſi Epiſco. & Decano.* e *Cap. 1. eod. tit. in 4. compil.* f *vid. l. litigatores. ff. de arbit.* g *Deſunt hæc verba: In cauſa: alii ita: in negotio.* h *In omnibus vetuſtis Innoc. III. arch. Remenſi.* i *Et Decano Berimnenſ. Colmen. diœc. al. Bremenſ. al. Beneventſ. al. Bituricen.* k *Virdimenſis.* l *præſentiam.*

a *Vid. al. ad legatum. & l. ad rem mobilem. de procura. & l. 2. ff. de juriſd. om. jud.* b *Bononien.* c *prædictam eundem electum, &c.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

malitioſè proponi: ut videlicet cauſa protracta, tempus regiminis electi prædicti inutiliter elabatur: [2 *& infrà.*] Mandamus, quatenus hoc non obſtante in negotio, ratione prævia, procedatis.

[1 *Ut cauſam ſicut juſtum extiterit deciſuri, non obſtante ſtatuto quolibet contrario eccleſiaſticæ libertati, ſeu quòd Abbas & conventus prædicti compulſi ſunt ſuper hoc litem conteſtari in judicio ſeculari. Nuper enim referente Abbate & conventu didicimus, quòd cùm de literis, à nobis ſuper hoc obtentis ad ipſius communitatis notitiam perveniſſet, ſyndicus ejus exhibito coram judice poteſtatis calumniæ juramento citari fecit Abbatem, quòd coram illo ſubiret ſimile juramentum, & ut per hoc renunciare appell. literis intelligeretur: idem Abbas ipſo facto ut pro convicto ſi hoc facere recuſaret haberetur. Cumq; præfatam communitatem ad præſentiam veſtram ſæpius & peremptoriè citaſſetis, ſyndico ejus ſe velle dilatorias exceptiones proponere proteſtanti, terminum quo id faceret vel ſuper principali reſponderet negotio ſtatuiſtis,] ad quem idem veniens fuit proteſtatus paratum ſe pro poſſe alio tempore literas noſtras per ſuggeſtionem falſi & veri ſuppreſſionem abtentas.]*

[2 *Quod apparebat ex eo quòd per nuncium poteſtatis, Abbati fuit prohibitum, ne communitatem eandem extra Floren. diſtrictum in judicio conveniret, quare prænominati Abbas & conventus humiliter petierunt, ut obviare hujuſmodi malitiis dignaremur. Quocirca diſcr.]*

DE FORO COMPETENTI.

TITULUS II.

CAP. I.

Clericus coràm ſuo Epiſcopo conveniri debet.

Ex concilio Chalcedonen. *a*

SI quis clericus *b* adverſus clericum negotium habeat, non deſerat Epiſcopum proprium, ſed prius apud ipſum actio ventiletur: vel *certè* conſilio ejuſdem apud alios, quos *c* (utraque pars) voluerint, judicium obtinebunt. *d*

CAP. II.

Iudex ſecularis, ſi clericum per ſe diſtrinxit vel condemnat, excommunicari debet.

Ex concilio Pariſienſi.

NUllus judicum *e*, neque Presbyterum, neque Diaconum, aut clericum ullum, aut minores *f* eccleſiæ ſine *g* permiſſu pontificis per ſe diſtringere aut condemnare præſumat. Quòd ſi fecerit, ab eccleſia Dei, cui injuriam irrogare dignoſcitur, tamdiu ſit ſequeſtratus, quouſque reatum ſuum cognoſcat & emendet.

CAP. III.

Ratione rei, de qua agitur, ſortitur quis forum ibi, ubi res eſt. Sic communiter ſummatur.

Ex concilio Africano.

SAnè ſi Epiſcopi inter *h* quos cauſa verſatur, ſint diverſarum provinciarum: ille primos det judices, in cujus provincia eſt locus, de quo contenditur.

CAP. IV.

1 *Epiſcopus ut ſuſpectus recuſatus, de cujus ſuſpicione notoriè conſtat, poteſt dare delegatum partibus non ſuſpectum: cujus ſententiam poterit per ſe executioni mandare.*

Gregorius *Bonifacio defenſori Corſicæ.* i

SI quis *k* contra clericum cauſam habuerit, Epiſcopum ipſius adeat: qui ſi ut ſuſpectus fuerit recuſatus, executor ab eo deputetur. Aut ſi hoc actor [illegible] eodem Epiſcopo eſt deputandus, qui partes [illegible] conſenſu judices compellat eligere. A quibus [illegible] fuerit definitum, ipſius ſolicitudine (ſervata [illegible]) omnibus compleatur.

CAP. V.

Super re eccleſiæ vel clerici poteſt laicus coram eccleſiaſti[illegible] ce conveniri: ſed ſi probabiliter negat rem eſſe eccleſiæ [illegible] juriſdictionem eccleſiaſticam declinandam, conveniatur [illegible] judice.

Alexander III. *a*

SI clericus laicum *b* de rebus ſuis vel eccleſiæ [illegible] tierit: & laicus res ipſas non eccleſiæ eſſe [illegible] ci, ſed ſuas proprias adſeverat, debet de rigore [illegible] forenſem judicem trahi. Cùm actor forum rei [illegible] bet: Licet in pleriſque partibus aliter de conſ[illegible] habeatur.

CAP. VI.

Si quæſtio feudalis eſt inter clericum & laicum, cognoſcet [illegible] nus feudi: ſed eo negligente, cognoſcet delegatus Papæ, [illegible] negligentiam datus. h.d. ſecundùm lecturam gloſſ.

Idem. *c*

EX tranſmiſſa *d* nobis inſinuatione B.C. [illegible] militum *f* eccleſiæ tuæ intelleximus, quòd [illegible] de *g* Caſſaville eos ſuper quadam poſſeſſione [illegible] Trecen. Epiſcopo traxiſſet in cauſam, nobilis vir [illegible] pis) *h* eorum dominus ſub debito fidelitatis [illegible] ne de ſeculari feudo in judicio eccleſiaſtico [illegible] rent: [1 *& ſ.*] Per dominum feudi cauſam [illegible] minari. Et ſi ipſe malitioſè diſtulerit, tu ei [illegible] nem imponas.

[1 *Itaq; præfatus Epiſcopus in eos velut contumaces [illegible] municationis ſententiam promulgavit. & ſ.*

CAP. VII.

Per dominum feudi ſecularem ſive eccleſiaſticum, [illegible] lis terminari debet, etiamſi vaſalli ſunt clerici: & ſi [illegible] dantur domini, non poteſt unus cognoſcere, maximè [illegible] feudum ad eum pertineat. h.d. ſecundùm lecturam [illegible] lem.

Idem.

VErùm *i* quoniam de quibuſdam feudis [illegible] præpoſitum quæſtio mota fuit: Statuimus, [illegible] Epiſcopus fuerit in Eccleſia *k* conſecratus, de [illegible] pſis ſub ſuo judicio cognoſcatur, ſi ad eccleſiaſt[illegible] gnitionem pertineant: alioquin beneplacito [illegible] (ſicut juſtum fuerit) relinquatur.

CAP. VIII.

Malefactores eccleſiarum in utroq; foro conveniri poſſunt.

Lucius III. *l*

CUm ſit *m* generale, ut actor forum rei [illegible] [1 *& ſ.*] Verùm quoniam ſeculares judices [illegible] hibenda juſtitia perſonis eccleſiaſticis ſæpè in[illegible] remiſſi, in favorem eccleſiæ eſt introductum, [illegible] ctores ſuos, qui ſacrilegi ſunt cenſendi, vene[illegible] corum rectores poſſint ſub quo maluerint judice [illegible] nire. *n*

[1 *Convenientius eſt ut apud judices ſeculares [illegible] conveniantur, ſed ſi juſtitiam exhibere contempſerint [illegible] quacunq; cauſa fuerint negligentes, quia judicandi [illegible] eccleſia de crimine illo, cenſuram poteris in eos [illegible] cere.]*

a *Act. 15. ubi referuntur canones concilii. cap. 9. Burch. lib. 2. decr. c. 183. Ivo p. 6. c. 128. & 360. Gratianus 11. quæſt. 1. cap. ſi clericus.* b *Cap. 1. eod. tit. in 1. compil.* c *utraq; partes.* d *al. continebunt.* e *Cap. 3. eod. tit. in 1. compilat.* f *juniores, Burch.* g *al. ſententia.* h *Cap. 4. eod. tit. in 1. compil.* i *Gregorius l. 9. epiſt. 74. regeſt.* k *Cap. 7. eod. tit. in 1. compil.*

a *Poſt concil. Later. part. 8. c. 7.* b *Cap. [illegible]* [illegible] *pil.* c *Epiſc. Trever.* d *Cap. 2. eod. tit. in 2. comp.* [illegible] f *Trever.* g *Calle.* h *Caris.* i [illegible] *compil.* k *In Cod. Bar. conſe. vel confirmatus de feudis* [illegible] l *al. idem.* m *Cap. 4. eod. tit. in 2. compil.* n [illegible] *in hoc genus. & l. placet. C. de Epiſc. & cler.*